

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

16. juuli 2015*

Eelotsusetaotlus — Eelotsuse kiirmenetlus — Euroopa Liidu põhiõiguste harta — Artikkel 6 — Õigus isikuvabadusele ja -puutumatusetele — Politseikoostöö ja õiguslane koostöö kriminaalasjades — Raamotsus 2002/584/JSK — Euroopa vahistamismäärus — Euroopa vahistamismääruse täitmise kohustus — Artikkel 12 — Tagaotsitava vahi all pidamine — Artikkel 15 — Üleandmisotsus — Artikkel 17 — Täitmisotsuse tähtajad ja kord — Tähtaegade möödalaskmise tagajärjed

Kohtuasjas C-237/15 PPU,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel High Courti (Iirimaa) 19. mai 2015. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 22. mail 2015, menetluses

Minister for Justice and Equality

versus

Francis Lanigan,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president V. Skouris, asepresident K. Lenaerts, kodade presidendid A. Tizzano, R. Silva de Lapuerta, L. Bay Larsen (ettekandja), A. Ó Caoimh, J.-C. Bonichot, C. Vajda, S. Rodin ja K. Jürimäe, kohtunikud J. Malenovský, E. Levits, M. Safjan, A. Prechal ja J. L. da Cruz Vilaça,

kohtujurist: P. Cruz Villalón,

kohtusekretär: ametnik M. Aleksejev,

arvestades kirjalikus menetluses ja 1. juuli 2015. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades kirjalikke seisukohti, mille esitasid:

- F. Lanigan, esindajad K. Kelly, *BL*, M. Forde, *SC*, ja *solicitor* P. O'Donovan,
- Iirimaa, esindaja: E. Creedon, keda abistasid R. Barron, *SC*, T. McGillicuddy, *BL*, ja *solicitor* H. Dockry,
- Saksamaa valitsus, esindajad: T. Henze ja J. Kemper,
- Hispaania valitsus, esindaja: A. Rubio González,
- Prantsusmaa valitsus, esindaja: F.-X. Bréchet,

* Kohtumenetluse keel: inglise.

— Madalmaade valitsus, esindaja: J. Langer,
— Ühendkuningriigi valitsus, esindaja: V. Kaye, keda abistas *barrister* J. Holmes,
— Euroopa Komisjon, esindajad: R. Troosters ja W. Bogensberger,
olles ära kuulanud kohtujuristi seisukoha,
on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (EÜT L 584, lk 13; ELT eriväljaanne 190/1, lk 299) (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK (ELT L 24, lk 24)) (edaspidi „raamotsus”) artikleid 15 ja 17.
- 2 Eelotsusetaotlus on esitatud Magistrates’ Courts in Dungannoni (Ühendkuningriik) poolt 17. detsembril 2012 F. Lanigani suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmise raames.

Õiguslik raamistik

Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsioon

- 3 Roomas 4. novembril 1950 allkirjastatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK”) artikkel 5 „Õigus isikuvabadusele ja turvalisusele” näeb ette:

„1. Igaühel on õigus isikuvabadusele ja turvalisusele. Kellelki ei või võtta tema vabadust, välja arvatud seaduses kindlaksmääratud korras järgmistel juhtudel:

[...]

- f) seaduslik vahistamine või kinnipidamine, et vältida isiku loata sissesõitu riiki või et võtta meetmeid isiku väljasaatmiseks või -andmiseks.

[...]

4. Igaühel, kellelt on võetud vabadus vahistamise või kinnipidamisega, on õigus taotleda menetlust, milles kohus otsustaks kiires korras tema kinnipidamise õiguspärasuse ning korraldaks tema vabastamise, kui kinnipidamine on õigusvastane.

[...]”

Liidu õigus

- 4 Raamotsuse põhjendustes 5 ja 7 on kirjas:

„(5) Tulenevalt eesmärgist kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks tuleks kaotada liikmesriikidevaheline väljaandmine ja asendada see õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga. Lisaks sellele võimaldab süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks uue lihtsustatud üleandmissüsteemi sisseviimine

kõrvaldada keerukuse ja võimalikud viivitused, mis on omased praegusele väljaandmiskorrale. Tavapärased koostöösuhted, mis on siiani domineerinud liikmesriikide vahel, tuleks asendada kriminaalasjades tehtud otsuste vaba liikumisega, mis hõlmaks nii kohtuotsuse eelseid kui lõplikke otsuseid vabadusel, turvalisusel ning õigusel rajaneva ala raamistikus.

[...]

(7) [Kuna] 13. detsembri 1957. aasta väljaandmise Euroopa konventsioonile rajatud mitmepoolse väljaandmissüsteemi asendamise eesmärki ei suuda seoses selle ulatuse ja toimega ühepoolset tegutsevad liikmesriigid piisavalt saavutada ning seda saab paremini saavutada liidu tasandil, võib nõukogu võtta meetmeid vastavalt subsidiaarsuse põhimõttele, millele on osutatud [EL] artiklis 2 ja [EÜ] artiklis 5. Viimati nimetatud artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev raamotsus kaugemale sellest, mis on vajalik nimetatud eesmärgi saavutamiseks.”

5 Raamotsuse artikkel 1 „Euroopa vahistamismääruse määratlus ja selle täitmise kohustus” sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärus on liikmesriigi väljaantud kohtuotsus, et teine liikmesriik võtaks tagaotsitava vahi alla ja annaks ta üle kriminaalmenetluse raames kohtu alla andmise või vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme täitmiseks.

2. Liikmesriigid täidavad mis tahes Euroopa vahistamismääruse vastastikuse tunnustamise põhimõtte alusel ja vastavalt käesoleva raamotsuse sätetele.

3. Käesolev raamotsus ei ole mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud Euroopa Liidu lepingu artiklis 6.”

6 Raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a on ette nähtud Euroopa vahistamismääruse täitmata jätmise kohustuslikud ja vabatahtlikud alused.

7 Raamotsus artikkel 12 „Isiku vahi all pidamine” on sõnastatud järgmiselt:

„Kui isik võetakse vahi alla Euroopa vahistamismääruse alusel, teeb vahistamismäärust täitev õigusasutus otsuse, kas tagaotsitav peaks jääma vahi alla vastavalt vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusele. Isiku võib igal ajal vabastada kooskõlas vahistamismäärust täitva liikmesriigi siseriikliku õigusega, eeldusel et nimetatud liikmesriigi pädev asutus võtab kõik meetmed, mida ta peab vajalikuks, et vältida isiku põgenemist.”

8 Raamotsuse artikli 15 lõike 1 kohaselt „[teeb] vahistamismäärust täitev õigusasutus [...] selles raamotsuses määratletud aja jooksul ja tingimustel otsuse, kas isik tuleb üle anda.”

9 Raamotsuse artikkel 17 sätestab:

„1. Euroopa vahistamismäärust menetletakse ja see täidetakse viivitamatult.

2. Juhul kui tagaotsitav nõustub üleandmisega, tuleks lõplik otsus Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta teha kümne päeva jooksul pärast nõusoleku andmist.

3. Muudel juhtudel tuleks lõplik otsus Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta teha 60 päeva jooksul pärast tagaotsitava vahistamist.

4. Kui erijuhtudel ei ole Euroopa vahistamismäärust võimalik täita lõikes 2 või 3 kehtestatud tähtaja jooksul, [teatab] vahistamismäärust täitev õigusasutus sellest viivitamata vahistamismääruse teinud õigusasutusele ja esitab viivituse põhjused. Sel juhul võib seda tähtaega veel 30 päeva võrra pikendada.

5. Vahistamismäärust täitev õigusasutus tagab kuni lõpliku otsuse tegemiseni Euroopa vahistamismääruse osas, et oleksid jätkuvalt täidetud materiaalsed tingimused isiku üleandmiseks.

[...]

7. Kui liikmesriik ei suuda erandlikel asjaoludel järgida käesolevas artiklis sätestatud tähtaegu, teatab ta sellest Eurojustile ja esitab viivituse põhjused. Lisaks sellele teatab liikmesriik, kes on pidevalt kogenud teise liikmesriigi poolseid viivitusi Euroopa vahistamismääruste täitmisel, sellest nõukogule, et hinnata liikmesriikide tasandil käesoleva raamotsuse rakendamist.”

10 Raamotsuse artikkel 23 näeb ette:

„1. Tagaotsitav antakse asjaomaste asutuste kokkulepitud päeval võimalikult kiiresti üle.

2. Ta antakse üle hiljemalt kümne päeva jooksul pärast lõppotsuse tegemist Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta.

3. Kui tagaotsitava üleandmist lõikes 2 sätestatud tähtaja jooksul takistavad asjaolud, mis ei sõltu kummastki liikmesriigist, võtavad vahistamismäärust täitev ja vahistamismääruse teinud õigusasutus viivitamata teineteisega ühendust ja lepivad kokku uue üleandmispäeva. Sellisel juhul toimub üleandmine 10 päeva jooksul alates uuest kokkulepitud kuupäevast.

4. Üleandmise võib erandkorras ajutiselt edasi lükata humanitaarsetel põhjustel, näiteks kui on alust arvata, et see ilmselt ohustaks tagaotsitava elu või tervist. Euroopa vahistamismäärus täidetakse, kui nimetatud põhjuseid enam ei ole. Vahistamismäärust täitev õigusasutus teatab sellest viivitamata vahistamismääruse teinud õigusasutusele ja nad lepivad kokku uues üleandmiskuupäevas. Sellisel juhul toimub üleandmine 10 päeva jooksul alates uuest kokkulepitud kuupäevast.

5. Kui lõigetes 2–4 osutatud tähtaegade möödumisel on isik ikka veel vahi all, vabastatakse ta.”

11 Raamotsuse artikli 26 lõige 1 sätestab:

„Vahistamismääruse teinud liikmesriik arvab määratud vabadusekaotuse või vabadust piirava julgeolekumeetme tulemusel vahistamismääruse teinud liikmesriigis kantava karistuse kogupikkusest maha vahi all pidamise kogu kestuse, mis tulenes Euroopa vahistamismääruse täitmisest.”

Iiri õigus

12 Euroopa vahistamismääruse seaduse (2003) (European Arrest Warrant Act 2003) § 13 lõige 5 sätestab:

„Euroopa vahistamismääruse alusel vahi alla võetud isik tuuakse esimesel võimalusel High Courti ette ja kui High Court veendub, et tegemist on isikuga, kelle suhtes on välja antud Euroopa vahistamismäärus, ta:

- a) jätab isiku vahi alla või vabastab ta kautsjoni vastu (ja selleks on High Courtil vahi alla jätmisega seoses samasugused volitused nagu siis, kui tema ette toodud isikule on esitatud süüdistus süüteos);
- b) määrab kindlaks kuupäeva § 16 tähenduses (see ei tohi olla hilisem kui 21 päeva isiku vahi alla võtmise päevast) [...]”

13 Selle seaduse § 16 lõiked 9 ja 10 on sõnastatud nii:

„(9) Kui High Court ei ole pärast seda, kui asjassepuutuva isiku vahistamisest § 13 või 14 alusel on möödunud 60 päeva, teinud määrust lõike 1 või 2 või § 15 lõike 1 või 2 alusel või on otsustanud lõike 1 või 2 alusel määruse tegemata jätta, teeb ta riigi keskasutusele korralduse teavitada sellest ja korralduses täpsustatud põhjendustest vahistamismääruse teinud õigusasutust ja vajaduse korral Eurojusti ning riigi keskasutus täidab selle korralduse.

(10) Kui High Court ei ole pärast seda, kui asjassepuutuva isiku vahistamisest § 13 või 14 alusel on möödunud 90 päeva, teinud määrust lõike 1 või 2 või § 15 lõike 1 või 2 alusel või on otsustanud lõike 1 või 2 alusel määruse tegemata jätta, teeb ta riigi keskasutusele korralduse teavitada sellest ja korralduses täpsustatud põhjendustest vahistamismääruse teinud õigusasutust ja vajaduse korral Eurojusti ning riigi keskasutus täidab selle korralduse.”

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

14 Magistrates' Courts in Dungannon tegi 17. detsembril 2012 F. Lanigani suhtes Euroopa vahistamismääruse kriminaalmenetluse raames, mida oli tema vastu alustatud seoses Ühendkuningriigis 31. mail 1998 toime pandud tegudega, mille saab kvalifitseerida tahtlikuks tapmiseks ja tulirelva valdamiseks kavatsusega ohustada teise inimese elu.

15 High Court kinnitas 7. jaanuaril 2013 selle Euroopa vahistamismääruse, et An Garda Síochána (liikmesriigi politsei) saaks F. Lanigani vahistada.

16 F. Lanigan võeti kõnealuse Euroopa vahistamismääruse alusel 16. jaanuaril 2013 vahi alla ja toimetati High Courti ette. Ta ei nõustunud enda üleandmisega Ühendkuningriigi õigusasutustele ja ta jäeti vahi alla kuni otsuse tegemiseni tema nimetatud asutustele üleandmise kohta.

17 High Court hakkas F. Lanigani juhtumit käsitlema 30. juunil 2014, pärast mitmel korral kohtuistungil edasilükkamist eelkõige menetlustoimingute tõttu, mida on kirjeldatud eelotsusetaotluses. Seejärel esitas põhikohtuasja vastustaja uusi argumente, mis tema sõnul olid takistuseks tema üleandmisele Ühendkuningriigi ametiasutustele. Nende argumentide põhjendatusele hinnangu andmiseks tuli esitada nimetatud ametiasutustele täiendava teabe taotlusi, et oleks võimalik hinnata, kui usaldusväärsed on F. Lanigani väited, nagu võiks tema üleandmine nimetatud ametiasutustele tema elu ohtu seada.

18 Taotletud teabe saamise järel esitas F. Lanigan 8. detsembril 2014 taotluse enda kaitsjoni vastu vabastamiseks. High Court rahuldaski taotluse ja nõustus F. Lanigani kaitsjoni vastu vabastamisega, seades vabastamisele teatavad tingimused. Kuna aga neid tingimusi ei täidetud, jäi F. Lanigan vahi alla.

19 Lisaks väitis F. Lanigan High Courti 15. detsembri 2014. aasta istungil, et üleandmistaoitus tuleb tagasi lükata raamotsuses ette nähtud tähtaegade möödumise tõttu.

20 Neil asjaoludel otsustas High Court menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Millised tagajärjed tulenevad raamotsuse artiklis 17 – tõlgendatuna koostoimes selle raamotsuse artikliga 15 – ette nähtud tähtaegade järgimata jätmisest?

2. Kas raamotsuse artiklis 17 ette nähtud tähtaegade järgimata jätmisest tulenevad õigused isikule, keda on enne üleandmisotsuse tegemist peetud ette nähtud tähtaegadest kauem vahi all?”

Kiirmenetlus

- 21 High Court taotles eelotsusetaotluse lahendamist Euroopa Kohtu kodukorra artiklis 107 ette nähtud kiirmenetluses.
- 22 Taotlust põhjendas eelotsusetaotluse esitanud kohus väitega, et põhikohtuasja vastustajat on seoses tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse täitmiseiga peetud vahi all alates 16. jaanuarist 2013.
- 23 Sellega seoses tuleb esiteks märkida, et käesolev eelotsusetaotlus käsitleb sellise raamotsuse tõlgendamist, mis kuulub EL toimimise lepingu kolmanda osa V jaotise valdkonda, mis käsitleb vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevat ala. Eelotsusetaotluse võib seega lahendada kiirmenetluses.
- 24 Teiseks tuleb tõdeda, et F. Lanigan ei viibi käesoleval ajal vabaduses ning tema vahi all pidamine sõltub põhikohtuasja lahendist.
- 25 Neil asjaoludel otsustas Euroopa Kohtu neljas koda 28. mail 2015 ettekandja-kohtuniku ettepaneku alusel ja pärast kohtujuristi ärakuulamist, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlus käesoleva eelotsusetaotluse käsitlemiseks kiirmenetluses tuleb rahuldada ja asi tuleb suunata Euroopa Kohtusse, et see määrataks lahendamiseks suurkojale.

Eelotsuse küsimused

- 26 Eelotsuse küsimustega, mida tuleb käsitleda koos, soovib eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt vastust küsimusele, kas raamotsuse artiklit 12, artikli 15 lõiget 1 ja artiklit 17 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus, kui pärast artiklis 17 ette nähtud tähtaegade möödumist vahistamismäärust täitev õigusasutus esiteks teeb otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta ja teiseks peab tagaotsitavat isikut vahi all, kuigi vahi all pidamise kogukestus ületab neid tähtaegu.
- 27 Sissejuhatuseks tuleb meelde tuletada, et nagu nähtub eelkõige nimetatud raamotsuse artikli 1 lõigetest 1 ja 2 ning põhjendustest 5 ja 7, on raamotsuse eesmärk asendada liikmesriikidevaheline mitmepoolne väljaandmissüsteem vastastikuse tunnustamise põhimõttel rajaneva õigusasutustevahelise üleandmissüsteemiga süüdimõistetute kriminaalkaristuste täitmiseks või kahtlustatavatele süüdistuse esitamiseks (kohtuotsused Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 36, ja F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 34).
- 28 Raamotsuse eesmärk on seega süüdimõistetute või karistusõigusrikkumises kahtlustatavate üleandmise uue lihtsustatud ja tõhusama süsteemi sisseviimisega hõlbustada ja kiirendada õiguslast koostööd, et aidata saavutada eesmärki kujundada Euroopa Liit vabadusel, turvalisusel ja õigusel rajanevaks alaks, mis põhineb suurel liikmesriikidevahelisel usaldusel (kohtuotsused Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 37, ja F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 35).
- 29 Nimetatud eesmärk kiirendada õiguslast koostööd sisaldub raamotsuses mitmeti ning väljendub eelkõige Euroopa vahistamismäärust käsitlevate otsuste tegemise tähtaegade käsitlemisel (kohtuotsus F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 58).
- 30 Seoses sellega tuleb märkida, et raamotsuse artikli 15 lõige 1 näeb üldiselt ette, et vahistamismäärust täitev õigusasutus teeb otsuse isiku üleandmise kohta „käesolevas raamotsuses määratletud aja jooksul ja tingimustel”.

- 31 Seoses otsusega Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta näeb raamotsuse artikli 17 lõige 1 ette, et seda vahistamismäärust „menetletakse ja see täidetakse viivitamatult”. Nimetatud artikli lõiked 2 ja 3 näevad omakorda ette nimetatud vahistamismääruse täitmise kohta lõpliku otsuse tegemise konkreetset tähtajad ning selle artikli lõige 4 võimaldab sellise otsuse tegemiseks mõeldud tähtaegu pikendada.
- 32 Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et raamotsuse artikleid 15 ja 17 tuleb tõlgendada nii, et nendega nõutakse, et lõplik otsus Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta tuleb põhimõtteliselt teha nimetatud tähtaegade jooksul, mille tähtsust on pealegi rõhutatud raamotsuse mitmes sättes (vt selle kohta kohtuotsus F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punktid 62 ja 64).
- 33 Eelöeldust tuleneb, et vahistamismäärust täitev liikmesriik peab kinni pidama nimetatud artiklis 17 ette nähtud tähtaegadest. Seega tuleb esitatud küsimustele vastamiseks teha kindlaks, kas esiteks Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemine ja teiseks selle vahistamismääruse alusel tagaotsitava isiku vahi all pidamine on endiselt võimalik siis, kui see liikmesriik on ettenähtud tähtaegade jooksul jätnud täitmata kohustuse teha lõplik otsus selle vahistamismääruse täitmise kohta.

Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemine

- 34 Kuigi raamotsuse artikli 15 lõige 1 sätestab sõnaselgelt, et vahistamismäärust täitev õigusasutus teeb raamotsuses määratletud tähtaja jooksul otsuse, kas isik tuleb üle anda, ei piisa selle sätte sõnastusest siiski selle kindlakstegemiseks, kas Euroopa vahistamismäärus kuulub täitmisele ka pärast nende tähtaegade möödumist ja eelkõige selle tuvastamiseks, kas vahistamismäärust täitev õigusasutus peab tegema otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta pärast raamotsuse artiklis 17 ette nähtud tähtaegade möödumist.
- 35 Seoses sellega olgu meenutatud, et vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tuleb liidu õiguse sätte tõlgendamisel arvestada mitte üksnes sätte sõnastust, vaid ka selle konteksti ning selle õigusaktiga taotletavaid eesmärke, mille osa see säte on (kohtuotsused Maatschap L.A. en D.A.B. Langestraat en P. Langestraat-Troost, C-11/12, EU:C:2012:808, punkt 27, ning Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punkt 34 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 36 Mis puutub raamotsuse artikli 15 lõike 1 konteksti, siis vastavalt Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikale tähendab vastastikuse tunnustamise põhimõte, mis on õiguslase koostöö nurgakivi, raamotsuse artikli 1 lõike 2 kohaselt seda, et liikmesriigid on põhimõtteliselt kohustatud Euroopa vahistamismääruse täitma. Liikmesriigid võivad keelduda vahistamismääruse täitmisest ainult raamotsuse artiklites 3, 4 ja 4a loetletud juhtudel ning kehtestada vahistamismääruse täitmisele tingimusi üksnes raamotsuse artiklis 5 ette nähtud tingimustel (vt selle kohta kohtuotsused West, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, punkt 55, Melloni, C-399/11, EU:C:2013:107, punkt 38, ja F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 36).
- 37 Arvestades esiteks seda, et Euroopa vahistamismääruse täitmise kohustus on raamotsusega kehtestatud süsteemis keskse tähtsusega, ja teiseks seda, et raamotsuses puudub mis tahes otsene viide selle kohustuse ajalisele piiratusele, ei saa järelikult raamotsuse artikli 15 lõikes 1 ette nähtud eeskirja tõlgendada nii, et pärast raamotsuse artiklis 17 ette nähtud tähtaegade möödumist ei saa vahistamismäärust täitev õigusasutus enam teha otsust Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta või et vahistamismäärust täitev liikmesriik ei ole enam kohustatud läbi viima vahistamismääruse täitmismenetlust.
- 38 Sellist tõlgendust toetab asjaolu, et liidu seadusandja on raamotsuse artikli 17 lõikes 7 otsesõnu reguleerinud olukorda, kus liikmesriik ei suuda erandlikel asjaoludel järgida nimetatud artiklis 17 sätestatud tähtaegu, kuid ei ole sätestanud, et vahistamismäärust täitev õigusasutus ei saa seega enam teha otsust Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta, või et sellisel juhul kaob Euroopa

vahistamismääruse täitmisenetluse läbiviimise kohustus. Pealegi viitab raamotsuse artikli 17 lõige 7 korduvatele „viivitustele Euroopa vahistamismääruste täitmisel”, osutades seega liidu seadusandja seisukohale, et tähtaegade järgimata jätmise korral lükkub Euroopa vahistamismääruse täitmine edasi, mitte sellest ei loobuta.

- 39 Lisaks oleks raamotsuse artikli 15 lõikega 1 vastuolus olev tõlgendus kokkusobimatu selle raamotsuse artikli 17 lõikega 5. Nimelt peab vahistamismäärust täitev õigusasutus viimati nimetatud sätte kohaselt tagama, et kuni lõpliku otsuse tegemiseni Euroopa vahistamismääruse kohta oleksid jätkuvalt täidetud materiaalsed tingimused isiku üleandmiseks, kusjuures selle kohustuse kehtivusaeg ei ole piiratud ja eelkõige ei ole ette nähtud, et raamotsuse artiklis 17 sätestatud tähtaegade möödumisel see kohustus kaob. Sellises olukorras on nimetatud kohustuse püsimisel tähendus üksnes siis, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus on kohustatud tegema otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta pärast nende tähtaegade möödumist.
- 40 Ka kahjustaks raamotsuse artikli 15 lõike 1 tõlgendamine nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus ei ole pärast nende tähtaegade möödumist kohustatud tegema otsust Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta, raamotsusega taotletavat õiguslase koostöö hõlbustamise ja kiirendamise eesmärki, sest selline tõlgendus võib sundida vahistamismääruse välja andnud liikmesriiki tegema teise Euroopa vahistamismääruse, et saaks läbi viia uue üleandmisenetluse raamotsuses ette nähtud tähtaegade jooksul.
- 41 Raamotsuse artiklite 15 ja 17 tõlgendamine nii, et otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta võib teha pärast teisenä mainitud sättes ette nähtud tähtaegade möödumist, hoiab ära Euroopa vahistamismääruse toime nõrgenemise ja selle vahistamismääruse täitmisega viivitamise tagajärjel menetluse keerukamaks muutumise, ning seega üksnes hõlbustab tagaotsitavate isikute üleandmist vastavalt raamotsuse artikli 1 lõikes 2 kehtestatud vastastikuse tunnustamise põhimõttele, mis on selle raamotsusega kehtestatud põhireegel (vt analoogia alusel kohtuotsused Wolzenburg, C-123/08, EU:C:2009:616, punkt 59, ja West, C-192/12 PPU, EU:C:2012:404, punkt 62). Lisaks soodustaks artiklite 15 ja 17 vastupidine tõlgendus Euroopa vahistamismääruse täitmise takistamiseks viivitustaktika kasutamist.
- 42 Eeltoodust nähtub, et üksnes asjaolu, et raamotsuse artiklis ette nähtud tähtajad on möödunud, ei vabasta vahistamismäärust täitvat liikmesriiki kohustusest viia läbi Euroopa vahistamismääruse täitmisenetlus ja teha otsus selle vahistamismääruse täitmise kohta.

Tagaotsitava isiku vahi all pidamine

- 43 Vastavalt raamotsuse artiklile 12 teeb vahistamismäärust täitev õigusasutus otsuse, kas vahi alla võetud isik peaks jääma vahi alla vastavalt vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusele. Ka täpsustab see artikkel, et sellise isiku võib igal ajal vabastada kooskõlas vahistamismäärust täitva liikmesriigi siseriikliku õigusega, tingimusel et nimetatud liikmesriigi pädev asutus võtab kõik meetmed, mida ta peab vajalikuks, et vältida isiku põgenemist.
- 44 Tuleb tõdeda, et see artikkel ei näe üldiselt ette, et tagaotsitava isiku vahi all pidamine on võimalik ainult täpselt määratletud ajalistes piirides, ja eelkõige ei näe see ette, et vahi all pidamine oleks välistatud pärast raamotsuse artiklis 17 ette nähtud tähtaegade möödumist.
- 45 Samuti ei näe raamotsuse artikkel 12 ette – kuigi mõnab Euroopa vahistamismääruse alusel vahi alla võetud isiku teatavatel tingimustel vabastamise võimalust –, et raamotsuse artiklis 17 sätestatud tähtaegade möödumisel peab vahistamismäärust täitev õigusasutus asjaomase isiku vabastama sel viisil tingimuslikult või – veel enam – lihtsalt vabastama.
- 46 Seoses sellega tuleb rõhutada, et raamotsuse ükski teine sätte seda laadi kohustust ette ei näe.

- 47 Vastupidi raamotsuse artikli 23 lõikele 5, mille kohaselt tuleb tagaotsitav isik pärast Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemist vabastada, kui tema üleandmise tähtajad on möödunud ja ta viibib endiselt vahi all, ei näe raamotsuse artikkel 17 ette seost asjaomase isiku vabastamise ja vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemise tähtaegade vahel.
- 48 Seoses sellega olgu meenutatud, et raamotsuse artikli 17 lõigete 2 ja 3 kohaselt „tuleks [...] teha” lõplik otsus Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta viidatud tähtaegade jooksul ja lõikes 4 on öeldud, et neid tähtaegu „võib [...] pikendada”, samas kui raamotsuse artikli 25 lõige 5 sätestab kindlat kõneviisi kasutades, et kui tagaotsitav isik on selles artiklis osutatud tähtaegade möödumisel ikka veel vahi all, siis ta „vabastatakse”.
- 49 Seoses selle erinevusega tagajärgedes, mille liidu seadusandja on sidunud vastavalt raamotsuse artiklis 17 ja artiklis 23 sätestatud tähtaegade möödumisega, võib lisaks märkida, et komisjoni ettepanek raamotsuse vastuvõtmiseks [KOM(2001) 522 lõplik] nägi erinevalt raamotsusest ette, et tagaotsitav isik tuleb tingimata vabastada nii Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta otsuse tegemiseks ette nähtud tähtaegade kui ka üleandmistähtaegade möödudes.
- 50 Pealegi – arvestades käesoleva otsuse punktides 34–42 esitatud kaalutlustest järelduvat kohustust jätkata Euroopa vahistamismääruse täitmisenetlust ka pärast raamotsuse artiklis 17 sätestatud tähtaegade möödumist – võib üldine ja tingimusteta kohustus tagaotsitav isik pärast asjaomaste tähtaegade möödumist või siis, kui selle isiku vahi all viibimise kogukestus ületab neid tähtaegu, tingimuslikult või – veel enam – lihtsalt vabastada, piirata raamotsusega kehtestatud üleandmiskorra tõhusust ja seega takistada raamotsusega taotletavate eesmärkide saavutamist.
- 51 Lõpetuseks olgu märgitud, et raamotsuse artikli 26 lõike 1 kohaselt arvab vahistamismääruse teinud liikmesriik määratud vabadusekaotuse kogupikkusest maha vahi all pidamise kogukestuse, mis tulenes Euroopa vahistamismääruse täitmisest, andes nii tagatise, et mis tahes vabadusekaotusega, k.a vahi all pidamisega pärast raamotsuse artiklis 17 sätestatud tähtaegade möödumist, arvestatakse vabaduskaotusena kantava karistuse täitmisele pööramisel vahistamismääruse teinud liikmesriigis.
- 52 Järelikult tuleb raamotsuse artiklit 12 koostoimes selle otsuse artikliga 17 tõlgendada nii, et sellega ei ole põhimõtteliselt vastuolus, kui vahistamismäärust täitev õigusasutus hoiab tagaotsitavat isikut vahi all kooskõlas vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusega pärast seda, kui raamotsuse artiklis 17 ette nähtud tähtajad on möödunud, isegi kui vahi all viibimise kogukestus ületab neid tähtaegu.
- 53 Siiski tuleb raamotsuse artikli 1 lõige 3 sõnaselgelt meelde, et raamotsus ei mõjuta kohustust austada põhiõigusi ja õiguse üldpõhimõtteid, mis on kirja pandud EL artiklis 6 ja mis on kajastatud Euroopa Liidu põhiõiguste hartas (edaspidi „harta”), ning lisaks puudutab see kohustus kõiki liikmesriike, eelkõige nii vahistamismääruse teinud liikmesriiki kui ka vahistamismäärust täitvat liikmesriiki (vt selle kohta kohtuotsus F., C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punktid 40 ja 41).
- 54 Seega tuleb raamotsuse artiklit 12 tõlgendada kooskõlas harta artikliga 6, mis näeb ette, et igal juhul on õigus isikuvabadusele ja turvalisusele.
- 55 Seoses sellega ei saa jätta meenutamata, et harta artikli 52 lõike 1 kohaselt tohib harta artiklis 6 tunnustatud õiguste ja vabaduste teostamist piirata, kui piirangud on seatud seadusega, arvestatud on nimetatud õiguste ja vabaduste olemust, järgitud on proportsionaalsuse põhimõtet ja piirangud on vajalikud ning vastavad tegelikult liidu poolt tunnustatud üldist huvi pakkuvatele eesmärkidele või vajadusele kaitsta teiste isikute õigusi ja vabadusi (vt selle kohta kohtuotsus Volker und Markus Schecke ja Eifert, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 50).

- 56 Lisaks on harta artikli 52 lõike 3 kohaselt hartas sisalduvate selliste õiguste tähendus ja ulatus, mis vastavad EIÕKga tagatud õigustele, sama, mis neile nimetatud konventsiooniga ette on nähtud. Harta artikkel 53 lisab selle kohta, et harta sätteid ei või tõlgendada neid õigusi kahjustavana, mida on tunnustatud eelkõige EIÕKga (kohtuotsus Volker und Markus Schecke ja Eifert, C-92/09 ja C-93/09, EU:C:2010:662, punkt 51).
- 57 EIÕK artikli 5 lõike 1 punkti f, mis käsitleb väljaandmismenetlust, puudutavast Euroopa Inimõiguste Kohtu praktikast nähtub, et selle artikli põhjal vabaduse võtmise aluseks saab olla üksnes nimetatud menetluse toimumine, ning kui menetlust ei viida läbi nõutava hoolsusega, kaotab vahi all pidamine õigusliku aluse (vt eelkõige Euroopa Inimõiguste Kohtu otsused Quinn vs. Prantsusmaa, 22.3.1995, A-seeria, nr 311, § 48, ja Gallardo Sanchez vs. Itaalia, nr 11620/07, § 40, CEDH-2015).
- 58 Arvestades seda, et Euroopa vahistamismääruse tegemine kui selline ei saa olla aluseks tagaotsitava isiku vahi all pidamisele ajavahemiku jooksul, mille kogukestus on pikem kui selle vahistamismääruse täitmiseks vaja, võib vahistamismäärust täitev õigusasutus harta artikli 6 alusel otsustada seda isikut vahi all pidada ainult siis, kui Euroopa vahistamismääruse täitmismenetlust viiakse läbi piisava hoolsusega ja kui seega ei ole vahi all viibimise kestus ülemäära pikk.
- 59 Et tagada, et neid tingimusi tõepoolest täidetakse, peab vahistamismäärust täitev õigusasutus asjaomast olukorda konkreetselt kontrollima, võttes seejuures arvesse kõiki menetluse põhjendatuse ja kestuse puhul tähtsust omavaid asjaolusid, milleks on eelkõige asjaomaste liikmesriikide võimalik passiivsus ja sõltuvalt juhtumist see, kas tagaotsitav isik on ise seda kestust mõjutanud. Samuti tuleb arvesse võtta tagaotsitavale isikule tema suhtes tehtud Euroopa vahistamismääruse aluseks olnud faktiliste asjaoludega seoses mõistetud või mõistetavat karistust ja ohtu, et isik võib põgeneda.
- 60 Selles kontekstis omab tähtsust ka see, kui tagaotsitavat isikut on peetud vahi all sellise ajavahemiku jooksul, mille kogukestus ületab kaugelt raamotsuse artiklis 17 ette nähtud tähtaegu, sest need tähtajad on – arvestades eelkõige vastastikuse tunnustamise põhimõtte olulist tähtsust raamotsusega kehtestatud süsteemis – piisavad, et vahistamismäärust täitev õigusasutus saaks läbi viia Euroopa vahistamismääruse täitmisele eelneva kontrolli ja teha otsuse selle määruse täitmise kohta.
- 61 Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus pärast käesoleva otsuse punktides 58–60 nimetatud kontrolli läbiviimist tuvastab, et on kohustatud tagaotsitava isiku vahi all pidamise lõpetama, peab ta igal juhul raamotsuse artiklist 12 ja artikli 17 lõikest 5 lähtudes võtma selle isiku tingimuslikul vabastamisel kõik meetmed, mida ta peab vajalikuks, et vältida isiku põgenemist ja tagada, et materiaalsed tingimused isiku üleandmiseks oleksid jätkuvalt täidetud kuni lõpliku otsuse tegemiseni Euroopa vahistamismääruse kohta.
- 62 Eeltoodud arvestades tuleb esitatud küsimustele vastata esiteks, et raamotsuse artikli 15 lõiget 1 ja artiklit 17 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus on endiselt kohustatud tegema otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta ka pärast nimetatud artiklis 17 ette nähtud tähtaegade möödumist.
- 63 Teiseks tuleb raamotsuse artiklit 12 koostoimes raamotsuse artikliga 17 Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 6 arvestades tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui kirjeldatud olukorras peetakse tagaotsitavat isikut kooskõlas vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusega jätkuvalt vahi all, kuigi asjaomase isiku vahi all pidamise kogukestus ületab nimetatud tähtaegu, tingimusel et isikut ei peeta vahi all põhikohtuasja menetluse olemust arvestades ülemäära kaua, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus otsustab selle isiku vahi alt vabastada, peab ta nimetatud isiku vabastamisel võtma kõik meetmed, mida ta peab vajalikuks isiku põgenemise vältimiseks ja selle tagamiseks, et materiaalsed tingimused tema üleandmiseks oleksid jätkuvalt täidetud kuni lõpliku otsuse tegemiseni Euroopa vahistamismääruse kohta.

Kohtukulud

- 64 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse siseriiklik kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

Nõukogu 13. juuni 2002. aasta raamotsuse 2002/584/JSK Euroopa vahistamismääruse ja liikmesriikidevahelise üleandmiskorra kohta (muudetud nõukogu 26. veebruari 2009. aasta raamotsusega 2009/299/JSK) artikli 15 lõiget 1 ja artiklit 17 tuleb tõlgendada nii, et vahistamismäärust täitev õigusasutus on endiselt kohustatud tegema otsuse Euroopa vahistamismääruse täitmise kohta ka pärast nimetatud artiklis 17 ette nähtud tähtaegade möödumist.

Nimetatud raamotsuse artiklit 12 koostoimes selle raamotsuse artikliga 17 tuleb Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 6 arvestades tõlgendada nii, et sellega ei ole vastuolus, kui kirjeldatud olukorras peetakse tagaotsitavat isikut kooskõlas vahistamismäärust täitva liikmesriigi õigusega jätkuvalt vahi all, kuigi asjaomase isiku vahi all pidamise kogukestus ületab nimetatud tähtaegu, tingimusel et isikut ei peeta vahi all põhikohtuasja menetluse olemust arvestades ülemäära kaua, mida peab kontrollima eelotsusetaotluse esitanud kohus. Kui vahistamismäärust täitev õigusasutus otsustab selle isiku vahi alt vabastada, peab ta nimetatud isiku vabastamisel võtma kõik meetmed, mida ta peab vajalikuks isiku põgenemise vältimiseks ja selle tagamiseks, et materiaalsed tingimused tema üleandmiseks oleksid jätkuvalt täidetud kuni lõpliku otsuse tegemiseni Euroopa vahistamismääruse kohta.

Allkirjad